

Przegląd branży

Ochrona środowiska to bardzo pojemny worek, do którego wchodzi np. firmy produkujące ekologiczną żywność i rury kanalizacyjne. Ale potrzeby są tak duże, że każda ma szansę na całkiem duże zyski.

Zrównoważony rozwój, dzięki któremu mamy szansę zachować naturalne otoczenie dla przyszłych pokoleń, jest szeroko promowany przez Unię Europejską. Z tego priorytetu wynikają coraz surowsze normy (np. normy emisji dwutlenku węgla do atmosfery, emisji spalin, pozyskiwania energii itp.), zawierane są też globalne porozumienia i pakt.

Coraz częściej i z większą siłą przebicia promowane są firmy „ekologiczne”, czyli te, które nadmiernie nie zanieczyszczają środowiska oraz działają na rzecz środowiska. Firma dbająca o środowisko kojarzona jest z firmą dobrą, która dba także o swych klientów.

Firmy bezpośrednio zaangażowane w ochronę środowiska mają szansę na bardzo duże dotacje z funduszy celowych na inwestycje podnoszące poziom dbałości o otoczenie. Przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o dofinansowanie w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz w każdym samorządzie terytorialnym. Możliwe jest także uzyskanie kredytu na preferencyjnych warunkach w Banku Ochrony Środowiska. Jest to wyspecjalizowany bank, którego głównym udziałowcem jest wspomniany Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dodatkowo firmy podejmujące działalność w branży ochrony środowiska mogą otrzymać pomoc wyspecjalizowanych instytucji w sferze informacyjnej. Prowadzone są liczne szkolenia organizowane przez Ministerstwo Środowiska czy Instytut Ochrony Środowiska. W ramach ochrony środowiska realizowane są ogromne zamówienia publiczne, co jest dodatkowym atutem branży i czynnikiem zachęcającym do rozpoczęcia działalności właśnie w tej dziedzinie.

Ochrona środowiska jest bardzo pojemną branżą – wchodzi do niej gospodarka wodna i ściekowa, kompleksowa obsługa wywozu, składowania i recyklingu odpadów, pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł czy chociażby działalność związana z obniżaniem emisji szkodliwych gazów do atmosfery. Do branży ochrony środowiska zalicza się też rolnictwo ekologiczne, które w pro-

dukcji nie korzysta ze szkodliwych środków chemicznych.

Ochrona środowiska jest także branżą pełną kontrastów. Obok bardzo dużych przedsiębiorstw posiadających infrastrukturę wartą kilkaset milionów złotych istnieją małe firmy, oferujące bardzo specjalistyczne produkty dla wąskiej grupy odbiorców.

Liderzy rynkowi

Firmy trudniące się ogólnie pojętą ochroną środowiska bardzo często działają w kilku branżach jednocześnie. Na przykład firmy obsługujące sieci wodociągowe jednocześnie często zajmują się także odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków. Firmy odbierające odpady również je składowują i/lub przetwarzają.

Pobór i uzdatnianie wody, gospodarka ściekowa

Pobór wody w Polsce jest bardzo wysoki. Roczne zapotrzebowanie to aż 12 000 hm³ (10 000 hm³ z wód powierzchniowych oraz 2000 hm³ z wód podziemnych). Każde miasto i praktycznie większość terenów wiejskich posiada własną sieć wodociągową. Większość przedsiębiorstw działa jako spółki użyteczności publicznej, a ich głównymi udziałowcami są samorządy terytorialne lub władze gmin. Są to ogromne przedsiębiorstwa z kapitałem na poziomie kilkuset milionów złotych. Konieczność posiadania bardzo dużego kapitału oraz całej infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej praktycznie uniemożliwia wejście na rynek prywatnym podmiotom w działalności na taką skalę, jaką prowadzą samorządy. Nieodłącznym elementem działalności przedsiębiorstw z tej branży jest także aktywność w ramach gospodarki ściekowej.

Największe przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodną i ściekową to:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie (przychód w 2007 r. – 631,3 mln zł, zysk – 15,5 mln zł). Spółka eksploatuje sieć wodociągową (3352 km) i kanalizacyjną

(3038 km), dostarczając do sieci miejskiej średnio 410 000 m³ wody na dobę. Przedsiębiorstwo powstało w 2003 r. jako jednoosobowa spółka akcyjna, której akcjonariuszem jest Miasto Stołeczne Warszawa. Dzieli się na 14 podporządkowanych jednostek. MPWiK realizuje ogromne inwestycje na rzecz poprawy gospodarki wodno-ściekowej w Warszawie oraz dba o stałe zwiększanie jakości swoich usług. Wypracowany zysk przeznaczany jest w całości na nowe inwestycje w rozwój spółki.

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach (przychód w 2006 r. – 265,5 mln zł, zysk – 5,8 mln zł).
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie (przychód w 2007 r. – 242 mln zł, zysk – 15,2 mln zł).
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie (przychód w 2006 r. – 108,5 mln, zysk – 2,2 mln zł).

Oczyszczaniem ścieków mogą się zajmować także prywatne firmy, jednak zazwyczaj prowadzą działalność na znacznie mniejszą skalę. Najczęściej oferują produkty typu: **przydomowe oczyszczalnie ścieków, oczyszczalnie biologiczne, separatory, studnie kanalizacyjne, osadniki czy różnego rodzaju zbiorniki.**

- Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Produkcyjne INKOM (przychód w 2006 r. – 69,3 mln zł, zysk netto – 3,4 mln zł).
- Przedsiębiorstwo Inżynierii Ochrony Środowiska Ekoklar (przychód w 2006 r. – 27,3 mln zł, zysk netto – 50 000 zł).
- Purator Polska – Ekotechnika (przychód w 2006 r. – 13,8 mln zł, zysk netto – 0,4 mln zł).

Odrębną działalność prowadzą przedsiębiorstwa trudniące się uzdatnianiem wody pitnej. Do tej grupy zaliczają się firmy specjalizujące się w produkcji filtrów do uzdatniania wody dla domów, farmacji i przemysłu. Oprócz produkcji firmy najczęściej oferują także montaż i serwis urządzeń. Prowadzą zatem kompleksową obsługę w zakresie uzdatniania wody. **Przedstawiciele tej branży w Polsce to:**

• Ve
 – 2
 • We
 zł. i
 • Pro
 mlr
 Gos
 Rz
 czas
 odp
 i recy
 blen
 nych
 130 r
 pad
 stan
 rozpr
 odp
 Obe
 dów
 więk
 dach
 tego
 w od
 piecz
 przeł
 w ka
 twarz
 dów
 i spec
 funk
 re za
Najw
 • Sita
 zł. i
 z na
 spe
 zajr
 nali
 jak
 ga
 kov
 usł
 czy
 • Rer
 mlr
 • Bał
 zysk
 kła
 gto
 i prz
 Jesi
 teg
Wy
nieb
 • Scra
 zł, s
 • Orz
 Oc
 • Arc
 zysk
 • G.C

- Veolia Water Systems (przychód w 2006 r. – 29,1 mln, strata netto – 2,7 mln zł).
- Wedeco (przychód w 2006 r. – 19,3 mln zł, zysk netto – 0,9 mln zł).
- Projprzem – Eko (przychód w 2006 r. – 3,5 mln zł, zysk netto – 0,3 mln zł).

Gospodarka odpadami

Również w tej dziedzinie w ostatnim czasie dokonano się znaczny postęp. Odbiór odpadów, ich składowanie, neutralizacja i recykling stanowią szczególnie istotny problem w dużych miastach. Ilość produkowanych odpadów jest ogromna (rocznie nawet 130 mln ton, z czego około 120 mln ton to odpady przemysłowe, a tylko około 10 mln ton stanowią odpady komunalne). Najbardziej rozpowszechnioną formą unieszkodliwiania odpadów w Polsce jest ich składowanie. Obecnie mamy około 340 składowisk odpadów przemysłowych, przy czym ogromna większość odpadów składowana jest na hałdach, a nie w specjalnie przeznaczonych do tego miejscach. Wiele firm angażuje się w odbiór różnego typu odpadów, ich bezpieczne składowanie, neutralizowanie bądź przetwarzanie. Ponieważ śmieci powstają w każdej dziedzinie, więc utylizacja lub przetwarzanie poszczególnych rodzajów odpadów wymagają oddzielnego postępowania i specjalistycznego sprzętu. Dlatego na rynku funkcjonuje wiele bardzo niszowych firm, które zagospodarują określony typ śmieci.

Największe z nich:

- Sita Polska (przychód w 2006 r. – 107,7 mln zł, zysk netto – 6,7 mln zł). Jest to jedna z największych firm zajmujących się gospodarką odpadami. Przedsiębiorstwo zajmuje się gospodarką odpadami komunalnymi, przemysłowymi, opakowaniami, jak również dbaniem o czystość na drogach, placach, przystankach, itp. Dodatkowo Sita Polska świadczy specjalistyczne usługi, takie jak odkażanie biologiczne czy zniszczenie dokumentów.
- Remondis (przychód w 2006 r. – 135,2 mln zł, zysk netto – 6,5 mln zł).
- Baterpol (przychód w 2006 r. – 137 mln zł, zysk netto – 13,4 mln zł). Baterpol jest przykładem firmy wyspecjalizowanej, która za główny przedmiot działalności ma skup i przetwarzanie złomu akumulatorowego. Jest to jedna z niewielu firm tego typu, dlatego swoim zasięgiem obejmuje cały kraj.

Wywóz i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych:

- Scrapena (przychód w 2006 r. – 218 mln zł, strata netto – 0,8 mln zł).
 - Orzeł Biały (przychód w 2006 r. – 124 mln zł).
- #### Odbiór odpadów medycznych:
- Arcadis Profil (przychód w 2006 r. – 60 mln zł, zysk netto – 1,9 mln zł).
 - G.O. – Tech (przychód w 2006 r. – 3,6 mln zł).

- Przedsiębiorstwo Usług Ekologicznych (przychód w 2006 r. – 2 mln zł, zysk netto – 0,1 mln zł).

Producenci pojemników na odpady:

- Titan-Eko (przychód w 2006 r. – 61,9 mln zł, zysk netto – 0,7 mln zł).
- Otto (Poland) (przychód w 2006 r. – 33 mln zł, zysk netto – 1,5 mln zł).
- Kaiser + Kraft (przychód w 2006 r. – 17,4 mln zł, zysk netto – 3,8 mln zł).

Firmy zajmujące się przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz odzyskiem surowców:

- CMC Centrozłom (przychód w 2006 r. – 254,5 mln zł, zysk – 0,5 mln zł).
- Przedsiębiorstwo Przerobu i Obrotu Złomem Metali HK-Curiton (przychód w 2006 r. – 219,5 mln zł, zysk netto – 1 mln zł).
- Polcopper (przychód w 2006 r. – 208,5 mln zł, zysk netto – 2,9 mln zł).
- Zakład Przerobu Złomu Złomex (przychód w 2006 r. – 116 mln zł, zysk – 4,6 mln zł).

W najbliższej przyszłości prawdopodobnie w branży gospodarki odpadami nastąpi konsolidacja. Większe firmy wykazują bowiem duże zainteresowanie i chęć przejęcia mniejszych podmiotów. Duże przedsiębiorstwa rozszerzają także zakres działalności, rozpoczynając działalność w kilku dziedzinach jednocześnie. Sprzyja to wprowadzaniu nowoczesnych i konkurencyjnych technologii, ogólnie pojętemu rozwojowi oraz umożliwia budowanie nowoczesnych centrów unieszkodliwiania odpadów. Negatywne skutki tego procesu mogą odczuć konsumenci, bo prawdopodobnie zmniejszy się konkurencja na rynku.

Odnawialne źródła energii

Zaletami odnawialnych źródeł są niskie koszty eksploatacji oraz neutralny wpływ na środowisko. Wadą jest bardzo duży koszt początkowych inwestycji. Jednak wykorzystanie odnawialnych źródeł energii może być również prowadzone na niewielką, lokalną skalę. Znaną są „przydomowe” elektrownie wiatrowe czy kolektory słoneczne, które mogą zapewnić energię dla pojedynczego osiedla czy domu. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (energii rzek, wiatru, energii słonecznej, geotermalnej lub biomasy) niesie ze sobą wymierne korzyści dla gospodarki danego kraju, ale także jest istotne z punktu wi-

dzienia zrównoważonego rozwoju. Zmniejsza się emisja zanieczyszczeń do środowiska oraz ilość „wyprodukowanych” odpadów (choćby popiołów). Przyczynia się do efektywniejszego i oszczędniejszego wykorzystania surowców oraz poprawy stanu środowiska.

Niekonwencjonalne źródła energii są szeroko promowane przez Unię Europejską. Dyrektywy unijne zobowiązują Polskę do zwiększenia energii w bilansie paliwowo-energetycznym ze źródeł odnawialnych do 7,5% w 2010 r. i do 14% w roku 2020.

Duże nakłady, które trzeba ponieść na początku działalności w tej branży, są częściowo rekompensowane przez samorządy terytorialne i fundusze ekologiczne.

Liderami na rynku budowy kolektorów słonecznych są:

- Velux Polska (przychód w 2006 r. – 82,6 mln zł, zysk netto – 1,8 mln zł).
- De Dietrich Technika Grzewcza (przychód w 2006 r. – 36,7 mln zł, zysk netto – 1,2 mln zł).

Elektrownie wiatrowe:

- Elsamprojekt Polska (przychód w 2006 r. – 2,8 mln zł, zysk netto – 0,4 mln zł).
- PGK System (przychód w 2006 r. – 5 mln zł, zysk netto – 0,02 mln zł).

» **Energia pozyskiwana z biomasy:**

- Bio-Energia ESP (przychód w 2006 r. – 12 mln zł, zysk netto – 0,8 mln zł).
- PoliTrade Polska.

Oczyszczanie powietrza

Odrębnym działem ochrony środowiska jest oczyszczanie powietrza. Istnieją globalne porozumienia i dyrektywy co do emisji szkodliwych substancji. W Polsce emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych rocznie wynosi około 2200 ton. Zgodnie z unijnymi dyrektywami jesteśmy zobowiązani do ograniczenia tej wartości o 20% w stosunku do roku 1990. Jest to szansa dla wszystkich firm, które zajmują się produkcją różnego rodzaju filtrów i urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych gazów i pyłów. Również w tym przypadku możliwości prowadzenia działalności są duże. Potrzebne są specjalistyczne przedsiębiorstwa obsługujące przedsiębiorstwa produkcyjne, wytwarzające i projektujące całe systemy ograniczania emisji szkodliwych pyłów oraz skomplikowane filtry, ale także produkujące choćby katalizatory do samochodów. **Największe polskie przedsiębiorstwa działające bezpośrednio w tej branży to:**

- Eco Instal Holding – spółka oferuje kompleksowe rozwiązania z zakresu technik ochrony powietrza oraz wentylatory przemysłowe. Za główny cel stawia sobie budowę urządzeń do ochrony środowiska, ciągłe dbanie o poprawę jakości swoich produktów oraz dbanie o stan środowiska naturalnego.
- WF PZL Trading (przychody w 2006 r. – 33 mln zł, zysk netto – 0,23 mln zł).
- Gdańskie Zakłady Remontowo-Montażowe GZRM (przychód w 2006 r. – 10,5 mln, zysk netto – 0,8 mln zł).

Perspektywy rozwoju

Ochrona środowiska, jako dział gospodarki kraju, ma ogromne szanse na dynamiczny rozwój. Wynikają one przede wszystkim z polityki unijnej, której Polska musi się podporządkować, i gigantycznego strumienia pieniędzy, który czeka na przedsiębiorców działających na tym rynku.

Ostre, unijne normy zmuszają polskie przedsiębiorstwa do modernizacji oraz ulepszania produktów i usług, inwestowania w najnowocześniejsze technologie i sprzęt, zmiany organizacji, a przede wszystkim do myślenia o otoczeniu. To otwiera drogę do rozwoju i zarabiania pieniędzy. ■

Ekowizjer

Proekologiczne działanie firmy może przynieść wiele wymiernych korzyści zarówno przedsiębiorstwu, jak i środowisku naturalnemu. Sposobów, by osiągnąć wspólne cele jest sporo, a otoczenie prawno-ekonomiczne sprzyja. Nowoczesne przedsiębiorstwa wchodzą w ostatnią fazę rozwoju – społeczno-humanistyczną.

Badania wskazują, że dbałość o środowisko przyrodnicze staje się jednym z dominujących trendów życia społeczno-gospodarczego rozwiniętych państw. Nie jest tylko moda, ale konieczność.

Spośród przyznanych Polsce przez Unię Europejską funduszy na lata 2007-2013 w wysokości ponad 67 mld eurodotacji, kilka miliardów przeznaczono na cele ekologiczne (np. 1,5 mld na projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii realizowanych przez prywatne firmy).

Aby stać się firmą przyjazną środowisku należy dążyć do zmniejszenia negatywnego oddziaływania przedsiębiorstwa na środowisko w każdym aspekcie działalności. Ponadto należy wziąć odpowiedzialność za produkt po fazie jego użytkowania przez konsumenta. Należy sprecyzować co chcemy osiągnąć i na jakim efekcie końcowym nam zależy.

Pieniądże na wdrażanie prośrodowiskowych projektów obejmują niemalże 100 działań w ramach polskich programów operacyjnych na lata 2007-2013 i opiewają na dziesiątki miliardów pomocowych funduszy. Do wyboru są trzy programy centralne (Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich) oraz szesnaście programów regionalnych (wojewódzkich). Każdy z nich ma swoją specyfikę i różne wymagania formalne dotyczące m.in. wielkości i rodzaju inwestycji, statusu beneficjenta, poziomu dofinansowania.

– tzw. fazy społecznej i humanistycznej. Wcześniej przebiegały na poziomach:

1. Orientacja produkcyjna
2. Orientacja sprzedażowa (promocyjna)
3. Orientacja marketingowa

Zorientowanie na ekologię daje:

- **niższe koszty** – ekologiczne technologie i procesy są jednymi z najnowocześniejszych rozwiązań, bo są energooszczędne, potrzebują mniej surowców, inwestycje są wspomagane przez fundusze publiczne, kredyty mają preferencyjne oprocentowanie; a w przypadku awarii, ewentualne wypłaty odszkodowań będą niższe, niższe też są stawki za korzystanie ze środowiska naturalnego;

- **wyższą jakość** – ekologiczne rozwiązania opierają się na najlepszych dostępnych technologiach, i tym samym jakość produktów i usług jest wyższa;

- **dobą opinię** – wypracowanie sobie opinii firmy przyjaznej środowisku często zapewnia jej pozycję lidera i innowatora w branży, a co za tym idzie zyskanie nowych konsumentów i lojalność dotychczasowych.

W ten sposób tworzy się samonapędzające się koło rozwoju, które zapewnia firmie wysokie dochody, te z kolei umożliwiają sięganie po technologie i rozwiązania futures.

Co można zrobić

Jak zostać firmą ekologiczną? Trzeba zaangażować się w działalność na rzecz środowiska. Swoją aktywność można zaznaczyć na wiele sposobów, m.in. poprzez:

- wstąpienie do organizacji i programów przyjaznych środowisku (np.: stowarzysze-

nic
mi
ne
• uz
ek
-zr
„N
wo
ny
• (n
ski
• wo
sk
• dc
ny
• pr
(n
ler
pr
w
pr
gr
• or
ko
w
cy
ta
bi
• tw
-v
śr
• za
ny
• pu
te
sh
sp
• pu
cy
ny
gi
• or
św
• pc
śr
• ur

Re
v
kzst